

PER MAIL

Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. de heer E. van der Burg
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Bezoekadres
Boerhaavelaan 14
2713 HX Zoetermeer

Postadres
Postbus 79
2700 AB Zoetermeer

Kantoor 079 361 77 47
E-mail nvvb@nvvb.nl
Website www.nvvb.nl

Inlichtingen bij
Ons kenmerk:

Datum	Onderwerp
29-04-2022	Reactie consultatie Besluit evidente staatloosheid

Geachte heer Van der Burg,

U heeft de NVVB om reactie gevraagd op het conceptbesluit evidente staatloosheid. Graag maken we van die mogelijkheid gebruik. Artikel 5 van het wetsvoorstel Vastellingsprocedure staatloosheid bepaalt dat staatloosheid zonder gerechtelijke procedure kan worden vastgesteld als er sprake is van evidente staatloosheid zoals vastgesteld in een AMvB.

Het nu ter consultatie voorgelegde Besluit evidente staatloosheid (hierna: het besluit) bevat één artikel en noemt in lid 1 vier situaties van evidente staatloosheid. Dit betekent dat alleen in die situaties staatloosheid zonder procedure kan worden vastgesteld en geregistreerd in de BRP.

In de huidige vorm stelt het besluit dat wanneer geen sprake is van één van deze gevallen, de gemeente geen staatloosheid meer kan vaststellen en registreren in de BRP. De burger moet in andere gevallen dan de 4 in het besluit genoemde **altijd** naar de rechter. Er zijn echter gevallen die niet onder één van de bepaalde categorieën vallen, maar wel door de gemeenten als evident staatloos kunnen worden aangemerkt. Hoewel we blij zijn met de mogelijkheid die de voorgestelde wet- en regelgeving creëert om complexe gevallen van (mogelijke) staatloosheid aan de rechter te laten, zijn we bang dat de burger onnodig zal moeten procederen in gevallen waarin gemeenten ook evidente staatloosheid zouden kunnen vaststellen. Het aantal genoemde situaties is ons inziens te beperkt geformuleerd.

Bank NL86INGB0000491717
BTW NL806203845B01
Kvk 40482707

Staatloosheid kan niet alleen ontstaan doordat de ouders staatloos zijn of de moeder de nationaliteit niet kan doorgeven en de vader onbekend of staatloos is. Ook in de volgende gevallen ontstaat staatloosheid:

1. de afstammingsrelatie naar de vader niet erkend wordt door het BW van de nationaliteit van de vader. Bijvoorbeeld erkenning wordt in veel Islamitische landen niet erkend. Het kind kan dan niet de nationaliteit van de vader krijgen door erkenning (voor of na de geboorte). De vader is dan niet staatloos, maar geeft net als de moeder geen nationaliteit door. Dit lijkt op situatie d., het kind heeft voor Nederland een vader maar niet voor het land van zijn nationaliteit. Het kind wordt dan wel evident staatloos. Dit is bijvoorbeeld het geval als een kind door een Somaliër wordt erkend en de moeder is Somalisch. Het kind blijft dan staatloos. Idem als een kind uit een Tadzjiekse moeder wordt geboren en erkend door een Iraniër;
2. de wetgeving van de nationaliteit het *jus soli* (plaats van geboorte) als uitgangspunt heeft. Door geboorte in een ander land of Nederland wordt de nationaliteit dan vaak niet verkregen als de ouders een dergelijke nationaliteit hebben. Vaak is het dan wel mogelijk het kind bij de autoriteiten te registreren waardoor de nationaliteit wel wordt verkregen. Het kind is echter in eerste instantie evident staatloos en dan moet voor de bepaling van naam en afstamming andere wetgeving worden toegepast. Dit geldt bijvoorbeeld als de ouders Portugees zijn of een Zuid-Amerikaanse nationaliteit hebben;
3. het land van de bewezen nationaliteit van de burger niet door Nederland als land wordt erkend, zoals het geval is bij Palestijnen.

De Wet Basisregistratie Personen bepaalt in artikel 2.15 dat de nationaliteit kan worden bepaald aan de hand van documenten, maar ook op basis van de nationaliteitswetgeving. Dit kan zowel de Nederlandse als vreemde nationaliteitswetgeving zijn. Verkrijging van een nationaliteit van rechtswege kan globaal op twee manieren: verkrijging op basis van de afstamming en/of verkrijging op basis van geboorteplaats. De gemeente kan dus, wanneer de nationaliteit van de ouder(s) en de plaats van geboorte van het kind bekend zijn, afleiden of het kind de Nederlandse nationaliteit van rechtswege zou krijgen (dus of het 3^e generatieartikel van toepassing is, of bij een vondeling) of niet. Krijgt het kind de Nederlandse nationaliteit niet, dan hoeft dus enkel onderzocht te worden of door afstamming een vreemde nationaliteit kan worden verkregen, inclusief de mogelijkheid dat het kind de nationaliteit van het land van geboorte krijgt omdat het anders staatloos zou zijn. Volgt ook daar geen nationaliteit uit, dan kan de gemeente zelf concluderen dat het kind staatloos is. In het besluit is op dit moment geen ruimte meer voor gemeenten om op deze manier nog staatloosheid te kunnen bepalen en registreren.

Hoewel de voorgestelde gevallen van evidente staatloosheid in artikel 1, b-d, expliciet spreken over kinderen die in Nederland geboren zijn, kunnen

vergelijkbare situaties ook duidelijk vast te stellen zijn bij kinderen die in het buitenland geboren zijn en zich vestigen in Nederland. Ook binnen één en hetzelfde gezin kunnen deze twee verschillende situaties zich voordoen. Als bij alle kinderen de staatloosheid evident kan worden vastgesteld, zou het volgens ons onevenredig zijn om de niet in Nederland geboren kinderen onverwijld door te sturen naar de Rechtbank. Wij adviseren om ook vaststelling van evidente staatloosheid bij geboorte in het buitenland via de gemeente te laten lopen.

In het wetsvoorstel wordt onvoldoende duidelijkheid gegeven over het definitieve peilmoment voor het bepalen van evidente staatloosheid. Bijvoorbeeld: Een kind heeft geen vader en wordt daardoor staatloos (vgl. artikel 1 lid 1-c van het besluit). Het kind wordt een jaar later erkend door een man met een nationaliteit van een land dat geen erkenning kent (vgl. voorbeeld 1 hierboven). De vader geeft zijn nationaliteit dan ook niet door, waardoor het kind staatloos blijft. Omdat deze situatie in het besluit niet als geval van evidente staatloosheid is bepaald, moet de staatloosheid van het kind ná erkenning dan verwijderd worden en door de rechter als het ware opnieuw worden vastgesteld?

De NVVB vraagt zich af of het voor een vastgesteld staatloos burger die zich naar het buitenland begeeft nog gevolgen kan hebben via welke weg de staatloosheid is vastgesteld. Het moet in ieder geval uitgesloten zijn dat de ene wijze van vaststelling staatloosheid zou leiden tot een andere waardering van die vaststelling dan de ander.

Om alle gevallen buiten de door het besluit gegeven gevallen van evidente staatloosheid de burger te moeten verwijzen naar de rechtbank is wat ons betreft een onnodige lastenverzwaring voor de burger. De in het besluit genoemde opsomming is volgens ons te limitatief gesteld. In de door ons genoemde gevallen is de staatloosheid ook evident. Ook in die gevallen zouden gemeenten de mogelijkheid moeten behouden om de staatloosheid vast te stellen en te registreren. We hopen dat deze overwegingen worden meegenomen in het verdere proces, om zo de gemeenten voldoende ruimte te bieden om de burger in gevallen van evidente staatloosheid op een zo goed mogelijke manier te helpen.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken

voorzitter

